

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/63288,Strzelecka-8-kamienica-inna-niz-wszystkie.html>

ARTYKUŁ

Strzelecka 8 - kamienica inna niż wszystkie?

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej

Autor: TOMASZ ŁABUSZEWSKI 27.02.2020

W październiku 1948 r. Stołeczna Rada Warszawy na wniosek Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego pozbawiła Z. Jórskiego prawa własności do kamienicy przy ul. Strzeleckiej 8. Stała się ona na powrót zwyczajnym budynkiem mieszkalnym... dla funkcjonariuszy komunistycznego aparatu bezpieczeństwa.

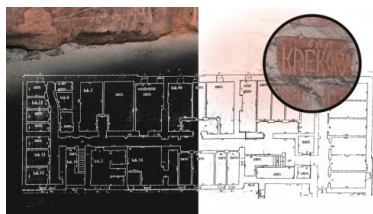
Kamienica na rogu ulic Strzeleckiej i Środkowej powstała w latach 1936–1937. Jej właścicielem był Zygmunt Jórski. Miała bardzo solidną konstrukcję z żelbetonowymi stropami oraz rozległymi piwnicami – zwłaszcza od strony ul. Strzeleckiej. Pierwotnie powstały trzy kondygnacje oraz dwie bramy wjazdowe na dziedziniec. Do wybuchu II wojny światowej budynek nie został w pełni ukończony. W czasie okupacji niemieckiej zasiedlili go tzw. dzicy lokatorzy, którzy wykorzystywali poszczególne lokale aż do wkroczenia Armii Czerwonej.

Kamienicy przy ul. Strzeleckiej nie dotknęły zniszczenia powstania warszawskiego, nie ucierpiała także w czasie walk o Pragę we wrześniu 1944 r.

Na przełomie 1944 i 1945 r. przestała być normalnym budynkiem mieszkalnym. Przejęły ją sowieckie służby specjalne. Zimą 1945 r. była wykorzystywana jako jedna z kwater przez gen. Iwana Sierowa – zastępcę ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS, a od stycznia 1945 r. pełnomocnika NKWD przy 1 Froncie Białoruskim.

Formalnie od 20 lutego 1945 r. budynek stał się siedzibą Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie. Mieszkania na pierwszym, drugim i trzecim piętrze od strony ul. Strzeleckiej zamieniono na pokoje przesłuchań. 25 piwnic użytkowanych do tej pory jako domowe spiżarnie przerobiono na areszt. Dwie skrytki pod schodami (pozbawione wentylacji, światła i okien) zamieniono z kolei na karcery. W związku z bardzo dużą liczbą zatrzymanych także mieszkania na parterze wykorzystywano jako cele.

W latach 1945–1948 przeszło przez nie wiele tysięcy aresztowanych – przede wszystkim z kręgów polskiego podziemia niepodległościowego. Nieznana ich liczba straciła życie w wyniku tortur stosowanych przez funkcjonariuszy NKWD i UBP, a ciche dotąd podwórko rozbrzmiewało krzykami katowanych.

Plan budynku kamienicy przy Strzeleckiej 8

Napis wydrapany przez więźnia na ścianie celi w kamienicy przy Strzeleckiej 8

COFNIJ SIĘ